

zové pojišťovně proto, že nejde o úraz podnikový. Dovolatel soudí, že odvolací soud, nejša vázán úsudkem rozhodčího soudu, měl vysloviti, že o úraz podnikový jde proto, že pila sloužila i živnosti mlynářské a hospodářské, a že v tom případě žalovaný jako podnikatel dle Šu 46 úrazového zákona neručí za úraz, kterého úmyslně nepřivodil. Ale třeba že žalovaný nebyl stranou v řízení před rozhodčím soudem a nebylo mu rozhodnutí ani doručeno a třebaže rozhodčí soud rozhodoval jen o žalobcově nároku na odškodné proti úrazové pojišťovně a nikoliv o žalobcově nároku proti žalovanému, jsou soudy nálezem rozhodčího soudu vázány jak v otázce, že žalobci nepřísluší odškodné od úrazové pojišťovny, tak i v otázce, zda jde o úraz podnikový, o níž rozhodčí soud spolurozhoduje. Vychází to z toho, že proti výroku rozhodčího soudu není opravného prostředku. Soudům nepřísluší proto přezkoumání rozhodčího nálezu. Kdyby soudy mohly samostatně rozhodovati otázku, zda jde o úraz podnikový, nutně by k takovému přezkoumání nálezu rozhodčího muselo dojít. (§ 28 min. nař. ze dne 10. dubna 1889, čís. 47 ř. zák. a § 38 až 40 úrazového zákona.). Takovým způsobem mohlo by v otázce, zda jde o úraz podnikový, dojít k rozhodnutím si odporujícím a tomu právě právomoc rozhodčího nálezu má čeliti a vylučuje to tedy, aby řádné soudy rozhodnutí rozhodčího soudu v tom směru přezkoumávaly. Právem proto nižší soudy uznaly pro sebe závaznost rozhodčího nálezu v otázce, zdali jde o úraz podnikový.

Čís. 4628.

Nárok zemského fondu na ošetřovné v ústavu pro choromyslné lze uplatňovati proti osobě, dle zákona k výživě povinné, pořadem práva.

Sníženo-li zemským fondem v určitém případě ošetřovné »s výhradou postižních práv«, nejde o smlouvu soukromoprávní a soudu nelze rozhodovati o tom, zda zemský fond byl napotom oprávněn, ošetřovné opět zvýšiti, nýbrž soudu jest se zabývati jedině tím, jaký účinek mělo snížení (zvýšení) ošetřovného na poměr mezi zemským fondem a osobou k placení povinnou.

Dosah »výhrady postižních práv«.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1813/24.)

Syn žalovaného byl léčen v zemském ústavu pro choromyslné. Původně činil poplatek denně 2 K, k žádosti žalovaného byl výnosem zemské správní komise od 1. dubna 1914 snížen na 40 K měsíčně s výslovným zachováním postižních práv. Dne 1. ledna 1921 vyzval zemský fond žalovaného, by platil nadále 10 Kč denně. Žalobě, již domáhal se zemský fond na žalovaném 17.673 Kč 17 h, jakožto nedoplatku ošetřovného, jež vypočetl dle sazeb, stanovených pro ústav pro choromyslné bez ohledu na slevu, poskytnutou žalovanému výnosem zemské správní komise z roku 1914, vyhověl procesní soud své stolice potud, že přiznal žalobci nedoplatek převyšující placených měsíčně 40 Kč, jen za dobu od 1. ledna 1921 do 31. května 1922 ve výši denních 10 Kč. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné

strany. D ů v o d y: Žalující fond napadá rozsudek toliko pro nesprávné posouzení právní, jež spatřuje v tom, že procesní soud mylně vykládá výhradu o postižních právech ve výnosu zemské správní komise království českého ze dne 20. října 1914, kterým snížen žalovanému poplatek za ošetřování jeho choromyslného syna z původních 2 K denně na 40 K měsíčně. Než výtku, že soud procesní dal této výhradě nesprávný výklad, je planá a nemůže obstát. Žalující strana jako fond, jenž hradí náklady na ošetřování osob duševně chorých v ústavech choromyslných, má ovšem dle §u 1042 obč. zák. právo, hojiti se pro náklady ty na osobách, jež jsou po zákonu povinny, choromyslného živiti, a mohla proto právem požadovati náhradu nákladů na ošetřování choromyslného na žalovaném, jenž dle §u 141 obč. zák. byl povinen, o jeho výživu se starati, když jeho syn pro duševní chorobu sám se živiti nemůže. Než v tomto případě nesmí se pustiti se zřetele, že žalující fond žalovanému na jeho žádost poplatků za ošetřování jeho syna v zemském ústavu choromyslných snížil z původních 2 K denně na 40 K měsíčně a že snížení toto zůstalo dle sdělení ústavu pro choromyslné v platnosti i po 1. dubnu 1919. Z veřejnoprávní povahy ošetřovacího poplatku plyne, že snížení jeho v jednotlivém případě nemá ráz trvalosti a nebránilo proto žalujícímu fondu, by nepožadoval na žalovaném plný poplatek ošetřovací, jak byl dle platných předpisů stanoven, než toto právo na plný poplatek lze žalujícímu fondu přiznati teprve od doby, kdy straně placením povinné rozhodnutí své o tom oznámil. Náзор opačný vedl by k tomu, že by strana, již byl poplatek za ošetřování snížen a jež se právě s ohledem na toto snížení odhodlala ponechatí osobu chorou, k jejíž výživě je po zákonu povinna, v ústavu choromyslných, nebyla nikdy jista, že na ni nebude požadován jednou rozdíl mezi placeným sníženým poplatkem a poplatkem plným. V takovém případě nemělo by však snížení poplatku pro osobu placením povinnou pražádného významu a naopak byla by osoba taková na tom hůře se snížením, než bez snížení, poněvadž by musila poplatek, který mohla spláceti v měsíčních splátkách, zapraviti potom rázem. Postup takovýto přičil by se zásadě poctivého obchodování, jež jest vyjádřena v §u 863 obč. zák., jmenovitě tehdy, nenastala-li v poměrech osoby placením povinné podstatná změna, jako tomu jest i v tomto případě. Na věci nemění ničeho skutečnost, že si žalující fond při snížení ošetřovacího poplatku vyhradil zaručená práva postižní, neboť výhrada ta ve své všeobecnosti, která jde na vrub žalujícího fondu (§ 915 obč. zák.), znamená právě tak výhradu práva, hojiti se pro náklady ošetřovací na osobách, které k placení výloh těch jsou povinny — v prvé řadě je to sám ošetřovanec, který může nabýti časem jmění, nebo jeho pozůstalost, — jako výhradu, sáhnutí zase k plné sazbě ošetřovací, když by se poměry změnily, takže výhrada ta, i když se nevykládá tak, jak to činí žalující fond, významu nepozbývá. Soud procesní zjistil bezvadně a v souhlase se spisy, že žalující fond žádal na žalovaném za ošetřování jeho choromyslného syna od 1. ledna 1921 místo dosavadních 40 Kč měsíčně 10 Kč denně a od 1. června 1922 poplatek 15 Kč denně, a došel-li na základě tohoto zjištění, jemuž ani žalující strana sama neodporuje, k tomu, že žalujícímu fondu náleží právo na náhradu ošetřovacích výloh za syna žalovaného

do 31. prosince 1920 v částce jen 40 Kč měsíčně a od této doby do 31. května 1922 v částce 10 Kč denně, posoudil a rozsoudil věc správně a v souhlase se zákonem a nedá se mu proto vytýkati, že věc s hlediska práva posoudil mylně.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

D o v o l á n í ž a l u j í c í s t r a n y. V první řadě jest souhlasiti s nižšími soudy v právním názoru, že poměr mezi stranami, spočívající na §§ 141 a 1042 obč. zák., jest povahy soukromoprávní, byť i šlo o poplatek původně rázu veřejnoprávního (rozhodnutí sb. n. s. čís. 110 a 431). Přes to nebyla sjednána výnosem zemské správní komise ze dne 20. října 1914 soukromoprávní úmluva mezi stranami, jež by mohla býti změněna jen srovnalou vůlí stran, nýbrž šlo o opatření úřadu, tudíž akt veřejnoprávní, jenž spojen byl s právními účinky jen co do výše požadovaného ošetrovného pro uvedený soukromoprávní poměr stran, nestal se však proto aktem soukromoprávním. Nelze proto soudu rozhodovati o tom, zda žalující strana byla oprávněna onen svůj výnos později pozměnití tím, že požadovala od žalovaného vyšší poplatek, nýbrž soud přihlíží ke skutečnosti, že se tak stalo, a uvažuje jedině o tom, jaký účinek mělo co do výše požadovaného ošetrovného další usnesení na poměr stran, posuzovaný podle předpisů práva soukromého. I v tomto směru posoudily nižší soudy věc správně, přihlížejíce i k dalšímu usnesení, jímž bylo původní ošetrovné zase zvýšeno, jako skutečnosti rozhodné i pro sporný nárok. Ježto nejde mezi stranami o smlouvu soukromoprávního rázu, není třeba přihlížeti k předpisům §§ 915 a 863 obč. zák. Přes to však nebude možno podle obdoby §u 5 obč. zák. neuvažovati aspoň v určitém směru o tom, jakých práv nabyl žalovaný uvedeným usnesením, po případě i pozdějším usnesením, a zda mohl býti těchto práv zbaven dalším usnesením s právním účinkem i pro soudy, zejména se závazkem k dodatné náhradě ošetrovného, jehož plnění byl pro svou osobu před tím platně sprostěn. Povšechné znění doložky o zachování postižných práv zaručených zemskému fondu připouští ovšem výklad co nejširší, tudíž i výklad, že právo to jako náhradní zachováno bylo i vůči žalovanému. Přes to nelze výhradu tu vykládati tak dalece, by ponecháno bylo úplně na vůli žalující strany, vymáhati kdykoli později na žalovaném jako otcí ošetrovancově doplatek ošetrovného bez udání jakéhokoli důvodu. Tomu nasvědčuje i dovolání samo, jež, ovšem teprve dodatně, důvody takové uvádí. V tomto sporu třeba již nyní uvažovati o nedobytnosti ošetrovného za minulou dobu, tudíž o tom, zda ošetrovné to má převzítí žalující fond. Jde jen o otázku, zda nedoplatek má zaplatiti žalovaný, aniž by se rozhodnutí týkalo povinnosti jiných osob k náhradě ošetrovného. Nižší soudy právem poukázaly na možnost, že snad jednou i ošetrovanec sám bude za změněných poměrů majetkových s to nahraditi zažalovaný nedoplatek, takže nelze prozatím uvažovati o jeho naprosté nedobytnosti. O nedobytnosti jeho ze jmění žalovaného bylo by uvažovati teprve, kdyby uznána byla zásadně jeho povinnost k náhradě jeho. Žalující strana dovozuje dále v dovolání, že snížení bylo žalovanému povoleno jen prozatím pro případ, že dokáže

svou nemajetnost ve smyslu §u 143 obč. zák., anebo priměrní platební povinnost jiné osoby, a že požadování nedoplatku záviselo od výsledku řízení konaného za účelem zjištění majetkových a výdělkových poměrů ošetřovancových a osob výživou povinných. Tyto skutečnosti nebyly však předneseny v řízení před soudem první stolice, kde žalující strana spokojila se s poukazem na nynější majetkové poměry žalovaného, a nevyplývají ani z přiložených spisů úředních, jež je možno pokládati za část skutkového přednesu stran. Podle těchto spisů zažádal žalovaný o slevu ošetřovného, a vyžádala si správa ústavu pro choromyslné dopisem ze dne 2. dubna 1914 vysvědčení o jeho majetkových poměrech, jež došlo s datem 21. dubna 1914, načež vyšlo ono usnesení zemské správní komise ze dne 2. října 1914, jímž byl žalovanému snížen poplatek na 4 K měsíčně. Stav tento zůstal nezměněn až do konce r. 1920, kdy ústav vyzval žalovaného, by platil od 1. ledna 1921 denně 10 Kč. Podle nástinu úředního dopisu ze dne 26. května, po případě 8. června 1922 uplatněno bylo tímto způsobem zachované postižní právo, ježto změnily se majetkové poměry žalovaného zmenšením počtu nezaopatřených dětí a změnou příjmů žalovaného. Přes to byl na žalovaném požadován na dále jen poloviční poplatek 10 Kč, později 15 Kč denně. Teprve opětovné žádosti žalovaného o další slevu poplatků zavdaly podnět k soudnímu vymáhání zažalované částky jako celého ošetřovného za dobu, po kterou platil snížený poplatek. Z uvedeného je patrné, že vývody žalující strany jako dovolatelky nekryjí se ani s úředními spisy o této sporné věci. Usnesením ze dne 20. října 1914, jakož i pozdějším zvýšením ošetřovného jen na polovinu částkou 10 Kč nabyl žalovaný práva platiti jako otec ošetřovancův ošetřovné jen v těchto částkách, a to po dobu, pokud usnesení ta nebyla odvolána, po případě nahrazena jinými. Žalující strana vyhradila si sice náhradní nárok, doložkou o zachování postižních práv, ale pokud chce práva ta uplatniti proti žalovanému, mohlo by se tak státi jedině z prokázaného důvodu, jímž by nárok ten byl založen po stránce soukromoprávní, t. j. z důvodu zakládajícího právo postihu proti žalovanému. Důvodem takovým byla by na př. okolnost, že žalovaný uvedl žalující stranu před povolením slevy v omyl údají o svých majetkových poměrech, anebo že poměry ty se po povolení slevy podstatně změnily, nebo že sleva byla žalovanému povolena s výslovnou výhradou, že prokáže dodatečně svou nemajetnost, anebo že tato bude dodatečně zjištěna úředně, a pod., vůbec bylo by prokázati, že snížení ošetřovného bylo povoleno za předpokladů, jež nesrovnávaly se se skutečností, a že tato okolnost byla později zjištěna. Žádný z těchto důvodů nebyl ani tvrzen, tím méně dokázán, naopak převzal odvolací soud skutkové zjištění, že v majetkových poměrech žalovaného nenastala v uvedené době podstatná změna. **D o v o l á n í** ž a l o v a n é h o poukazuje se na předchozí vývody vycházející z právního názoru, že mezi stranami nebylo smluvního poměru, jenž by mohl býti změněn jedině srovnalou vůlí stran.

Čís. 4629.

Umluveno-li, že přenechané zboží (cukr) jest vrátiti nebo zaplatiti rozdíl v ceně, pak-li zboží v ceně stoupne, jest úmluvu vztahovati i na